



Міністерство освіти і науки України
Національний університет «Чернігівська політехніка»
Навчально-науковий інститут права і соціальних технологій
Кафедра публічного та приватного права

РОБОЧА ПРОГРАМА
Цивільне право

ЗАТВЕРДЖУЮ
Завідувач кафедри

 Литвиненко В.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

« 27 » серпня 2025 р.

Розробник (-и): Кочина О.С., доцент кафедри, к.ю.н., доцент
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь і вчене звання)  (підпис)

Робочу програму навчальної дисципліни обговорено на засіданні кафедри публічного та приватного права

Протокол від «27» серпня 2025 р. № 8

Узгоджено з гарантом освітньої програми:


(підпис)

Чічкань М.В.
(прізвище та ініціали)

1. Загальна інформація про дисципліну.

Тип дисципліни	Обов'язкова
Мова викладання	українська
Рік навчання та семестр	2 рік, 3 семестр Освітня програма «Право»
Викладач (-і)	Кочина Олександра Сергіївна, доцент кафедри, к.ю.н.
Профайл викладача (-ів)	https://civil.stu.cn.ua/kafedra/personaliyi/
Контакти викладача	aleksandra.cn88@stu.cn.ua

2. Анотація курсу. Цивільне право - одна з основних фундаментальних дисциплін в програмі навчання бакалаврів права за ОПП «Право», спеціальності 081 – «Право». В умовах кардинального реформування соціально-економічних відносин у нашому суспільстві відповідно зростає і роль цивільного права як основного регулятора товарно-грошових відносин.

Вивчення курсу «Цивільне право» дозволяє визначити актуальні проблеми теоретичного та прикладного характеру сучасного цивільного права України, виявити недосконалість правового регулювання цивільно-правових відносин, дослідити основні прийоми і способи вирішення правозастосовних проблем у досліджуваній сфері відносин, виробити навички щодо правового аналізу та наукового обґрунтування напрямів удосконалення чинного цивільного законодавства України.

Програма навчальної дисципліни складається з восьми модулів:

1. Загальні положення цивільного права. Суб'єкти цивільного права.
2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права та їх цивільно-правове регулювання. Здійснення цивільних прав та обов'язків.
3. Право власності та інші речові права.
4. Зобов'язальне право. Цивільно-правова відповідальність.
5. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування.
6. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії.
7. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання.
8. Спадкове право, як підгалузь цивільного права.

3. Мета та цілі курсу. Мета навчальної дисципліни – досягнення всебічного, глибокого розуміння студентами природи і сутності цивільно-правових відносин, підготовка до практичної діяльності висококваліфікованих спеціалістів, формування творчої особистості майбутніх цивілістів.

Завдання, які вирішуються в процесі вивчення дисципліни:

формування уявлень цивільно-правових понять;
 ознайомлення з цивільно-правовими нормативними актами;
 виділення і розпізнання цивільно-правових понять серед інших;
 оволодіння прийомами групування, класифікації і узагальнення знань про предмет цивільного права.

Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має набути або розширити наступні загальні та спеціальні компетентності, передбачені освітньою програмою:

ЗК 1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.

ЗК 3. Знання та розуміння предметної області та розуміння професійної діяльності

ЗК 4. Здатність спілкуватися державною мовою, як усно, так і письмово;

ЗК 6. Здатність використовувати інформаційні та комунікаційні технології.

ЗК 17. Здатність написання академічних, наукових текстів, до аргументованого та толерантного відстоювання своїх наукових поглядів.

СК 7. Здатність застосовувати норми та інститути права, щонайменше з таких галузей: конституційне право, адміністративне право і адміністративне процесуальне право, цивільне і цивільно-процесуальне право, трудове право, кримінальне і кримінальне процесуальне право

СК 8. Здатність застосовувати правові принципи та доктрини;

СК 12. Здатність аналізувати правові проблеми та обґрунтовувати правові позиції.

СК 13. Здатність до критичного та системного аналізу правових явищ.

СК 14. Здатність до консультивання з правових питань, зокрема, можливих способів захисту прав та інтересів клієнтів, відповідно до вимог професійної етики, незалежного дотримання норм щодо нерозголошення професійних даних та конфіденційної інформації.

4. Результати навчання. Під час вивчення курсу здобувач вищої освіти має досягти або вдосконалити наступні програмні результати навчання, передбачені освітньою програмою:

РН 3. Проводити збір і інтегрований аналіз матеріалів з різних джерел.

РН 5. Давати короткий правовий висновок щодо окремих фактичних обставин з достатньою обґрунтованістю.

РН 7. Скласти та узгоджувати план власного прикладного дослідження і самостійно збирати матеріали за визначеними джерелами.

РН 10. Вільно спілкуватись державною та іноземною мовами як усно, так і письмово, із застосуванням правничої термінології.

РН 11. Мати базові навички риторики.

РН 13. Знати та розуміти особливості реалізації та застосування норм матеріального і процесуального права.

РН 18. Застосовувати в професійній діяльності основні сучасні правові доктрини, цінності та принципи функціонування національної правової системи.

РН 20. Виокремлювати і аналізувати юридично значущі факти і робити обґрунтовані правові висновки.

5. Пререквізити. Успішне засвоєння Цивільного права ґрунтується на знаннях, отриманих ЗВО під час опанування положень навчальних дисциплін: Теорія держави і права, Конституційне право України, Основи академічного письма, Інформаційні і комунікаційні технології.

6. Обсяг курсу.

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	40
Практичні заняття	40
Самостійна робота	160
Індивідуальне завдання	контрольна робота, курсова робота
Всього кредитів	8

Формами проведення занять є лекційні та практичні (семінарські) заняття, самостійна робота, написання курсової роботи. Проведення занять відбувається на парах згідно розкладу та за допомогою платформи дистанційного навчання «MOODLE».

7. Тематика курсу.

Тематика лекційних занять

Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного права. Суб'єкти цивільного права

Тема 1. Цивільне право як галузь права

Місце цивільного права в системі галузей права. Поняття цивільного права як приватного права та як галузі права. Предмет цивільно-правового регулювання: особисті немайнові та майнові відносини. Метод цивільно-правового регулювання. Функції сучасного цивільного права. Система цивільного права. Принципи цивільного права.

Тема 2. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права

Поняття, ознаки та обсяг правоздатності фізичної особи. Поняття та зміст цивільної дієздатності фізичної особи. Види цивільної дієздатності фізичних осіб. Обмеження дієздатності фізичної особи: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи недієздатною: підстави, порядок та правові наслідки. Визнання фізичної особи безвісно

відсутньою: підстави, порядок та правові наслідки. Оголошення фізичної особи померлою: підстави, порядок та правові наслідки. Правові наслідки появи фізичної особи, яка була оголошена померлою. Фізична особа-підприємець.

Тема 3. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права

Поняття та ознаки юридичної особи. Сутність юридичної особи. Організаційно-правові форми та види юридичних осіб. Правоздатність юридичної особи та її зміст. Найменування юридичної особи (комерційне (фірмове) найменування). Місцезнаходження юридичної особи. Установчі документи юридичної особи. Органи юридичної особи. Способи створення юридичних осіб. Філії та представництва юридичної особи. Припинення юридичних осіб.

Змістовий модуль 2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права та їх цивільно-правове регулювання. Здійснення цивільних прав та обов'язків

Тема 4. Об'єкти цивільних прав

Поняття і види об'єктів цивільних прав. Оборотоzдатність об'єктів цивільних прав. Речі як об'єкти цивільних прав. Класифікація речей та її правове значення. Гроші та валютні цінності як об'єкти цивільних прав. Цінні папери як об'єкти цивільних прав. Результати робіт та послуги як об'єкти цивільних прав. Результати інтелектуальної, творчої діяльності як об'єкти цивільних прав. Інформація як об'єкт цивільних прав. Особисті немайнові блага як об'єкти цивільних прав.

Тема 5. Особисті немайнові права

Поняття та ознаки особистих немайнових прав. Види особистих немайнових прав. Здійснення особистих немайнових прав. Забезпечення особистих немайнових прав. Обмеження особистих немайнових прав. Захист особистого немайнового права. Поновлення порушеного особистого немайнового права. Спростування недостовірної інформації. Заборона поширення інформації, якою порушуються особисті немайнові права.

Тема 6. Правочини

Поняття та ознаки правочинів. Воля і волевиявлення як суть правочину. Види правочинів. Умови чинності правочину. Презумпція правомірності правочину. Форма правочину. Способи волевиявлення. Усна форма правочину. Письмова форма правочину: проста та нотаріальне посвідчення. Укладення правочину шляхом мовчання. Державна реєстрація правочину. Місце вчинення правочину. Тлумачення змісту правочину. Недійсність правочину. Види недійсних правочинів. Правові наслідки недійсності правочину (окремих його частин). Визнання нікчемного правочину дійсним.

Тема 7. Строки та терміни. Позовна давність

Поняття і значення строків та термінів в цивільному праві. Початок перебігу строку. Закінчення строку. Порядок вчинення дій в останній день строку. Види цивільно-правових строків та термінів.. Поняття позовної давності. Загальна позовна давність. Спеціальна позовна давність. Обчислення позовної давності. Початок перебігу позовної давності. Зупинення перебігу позовної давності. Переривання перебігу позовної давності. Закінчення строку позовної давності. Правові наслідки пропущення строку позовної давності. Наслідки впливу позовної давності. Вимоги, на які позовна давність не поширюється.

Змістовий модуль 3. Право власності та інші речові права

Тема 8. Загальні положення про право власності

Поняття та зміст права власності. Правомочності володіння, користування, розпорядження власником своїм майном. Право власності в об'єктивному розумінні. Право власності в суб'єктивному розумінні. Абсолютний характер права власності. Здійснення права власності. Непорушність права власності. Тягар утримання майна. Ризик випадкового знищення та випадкового пошкодження майна. Право власності українського народу. Право приватної власності. Право державної власності. Право комунальної власності.

Тема 9. Набуття та припинення права власності

Набуття права власності юридичною особою публічного права. Набуття добросовісним набувачем права власності на майно, відчужене особою, яка не мала на це права. Набуття права власності на новостворене майно. Набуття права власності на перероблену річ. Привласнення

загальнодоступних дарів природи. Момент набуття права власності за договором. Набуття права власності на безгосподарну річ. Набуття права власності на рухому річ, від якої власник відмовився. Знахідка. Право особи, яка знайшла загублену річ, на винагороду та відшкодування витрат, пов'язаних із знахідкою. Набуття права власності на бездоглядну домашню тварину. Набуття права власності на скарб. Набувальна давність. Набуття права власності у разі приватизації державного майна та майна, що є у комунальній власності.

Підстави припинення права власності: відчуження власником свого майна; відмова власника від права власності; припинення права власності на майно, яке за законом не може належати цій особі; знищення майна; викуп пам'яток історії та культури; викуп земельної ділянки у зв'язку із суспільною необхідністю; викуп нерухомого майна у зв'язку з метою суспільної необхідності земельної ділянки, на якій воно розміщене; звернення стягнення на майно за зобов'язаннями власника; ревізіція; конфіскація; припинення юридичної особи чи смерті власника. Інші підстави припинення права власності.

Тема 10. Право спільної власності

Поняття і види права спільної власності. Поняття права спільної часткової власності. Суб'єкти права спільної часткової власності. Визначення часток у праві спільної часткової власності. Здійснення права спільної часткової власності. Право співвласника розпорядитися своєю часткою у праві спільної часткової власності. Переважне право купівлі частки у праві спільної часткової власності. Виділ частки із майна, що є у спільній частковій власності. Припинення права на частку у спільному майні за вимогою інших співвласників. Звернення стягнення на частку у майні, що є у спільній частковій власності. Поділ майна, що є спільній частковій власності.

Поняття права спільної сумісної власності. Суб'єкти права спільної сумісної власності. Здійснення права спільної сумісної власності. Виділ частки із майна, що є у спільній сумісній власності. Звернення стягнення на частку майна, що у спільній сумісній власності. Поділ майна, що є у спільній сумісній власності.

Змістовий модуль 4. Зобов'язальне право. Цивільно-правова відповідальність

Тема 11. Загальні положення про зобов'язання

Поняття і система зобов'язального права. Поняття зобов'язання, підстави його виникнення та значення у сучасному цивільному обороті. Склад зобов'язання. Суб'єкти зобов'язання: кредитор, боржник, третя особа. Заміна сторін у зобов'язанні. Об'єкти зобов'язання. Зміст зобов'язань. Види зобов'язань.

Тема 12. Забезпечення виконання зобов'язання

Види забезпечення виконання зобов'язання. Форма правочину щодо забезпечення виконання зобов'язання. Загальні умови забезпечення виконання зобов'язання. Окремі види забезпечення виконання зобов'язання. Поняття та види неустойки (штраф, пеня). Підстави виникнення права на неустойку. Договір поруки та його зміст. Поняття гарантії. Сторони та зміст договору гарантії. Припинення гарантії. Поняття завдатку. Правові наслідки порушення або припинення зобов'язання, забезпеченого завдатком. Поняття застави. Підстави виникнення застави. Види застав. Предмет застави. Форма договору застави. Сторони та зміст договору застави. Дострокове виконання зобов'язання, забезпеченого заставою. Припинення права застави. Право притримання. Обов'язки кредитора, який притримує річ у себе. Розпорядження річчю, яку притримує кредитор. Задоволення вимог за рахунок речі, яку притримує кредитор.

Змістовий модуль 5. Загальні положення про договірні зобов'язання. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування

Тема 13. Цивільно-правовий договір

Поняття, значення та функції договору в цивільному праві. Види цивільно-правових договорів. Свобода договору в цивільному праві. Зміст договору. Істотні, звичайні та випадкові умови договору. Типові умови договору. Публічний договір. Договір приєднання. Попередній договір. Договір на користь третьої особи. Тлумачення умов договору.

Укладення, зміна і розірвання договору. Стадії укладення договору: оферта та акцепт. Форма договору. Момент укладення договору. Місце укладення договору. Підстави для зміни

або розірвання договору. Зміна або розірвання договору у зв'язку з істотною зміною обставин. Правові наслідки зміни або розірвання договору. Форма зміни або розірвання договору.

Тема 14. Договори про передачу майна у власність

Договір купівлі-продажу. Поняття та значення договору купівлі-продажу. Форма договору. Сторони у договорі купівлі-продажу. Предмет і ціна як істотні умови договору купівлі-продажу. Права та обов'язки продавця і покупця. Перехід ризику випадкового знищення або випадкового пошкодження товару. Кількість, асортимент, якість товару. Обчислення гарантійного строку. Строк придатності товару. Правові наслідки передання недоброякісного товару. Комплектність товару. Тара та упаковка за договором купівлі-продажу. Збереження права власності за продавцем. Види договорів купівлі-продажу.

Договір міни: поняття, форма, сторони та зміст договору. Правове регулювання договору міни. Договір дарування: поняття, предмет, форма, сторони, зміст, види договору дарування. Поняття договору пожертви та його зміст. Договір ренти: поняття, форма, сторони, зміст договору ренти. Форма і розмір ренти, строк виплати. Договір довічного утримання (догляду): поняття, ознаки, форма, сторони, зміст договору довічного утримання (догляду). Припинення договору довічного утримання (догляду).

Тема 15. Договори про передачу майна у користування

Поняття договору найму (оренди) та сфера його застосування. Сторони у договорі найму (оренди). Форма, предмет, ціна та строк договору найму. Зміст договору найму (оренди). Правове регулювання піднайму. Припинення договору найму. Розірвання договору найму. Позовна давність, що застосовується до вимог, що впливають із договору найму.

Правове регулювання договору прокату. Правове регулювання договору найму (оренди) земельної ділянки. Правове регулювання договору найму будівлі або іншої капітальної споруди. Найм (оренда) транспортного засобу. Правове регулювання договору лізингу та його особливості. Договір найму (оренди) житла. Договір позички.

Змістовий модуль 6. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії

Тема 16. Договори про виконання робіт

Поняття та значення договору підряду. Сторони в договорі підряду. Зміст договору підряду. Предмет договору підряду. Ризик випадкового знищення або випадкового пошкодження матеріалу. Ціна роботи. Порядок оплати роботи. Кошторис. Строки виконання роботи. Права та обов'язки сторін. Правові наслідки порушення умов договору підряду. Позовна давність, що застосовується до неякісної роботи.

Види договорів підряду. Договір побутового підряду та його значення. Поняття та значення договору будівельного підряду. Правове регулювання договору підряду на проведення проектних та пошукових робіт. Договір на виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт.

Тема 17. Договори про надання послуг

Поняття договору про надання послуг. Сторони в договорі про надання послуг. Плата та строк договору про надання послуг. Зміст договору про надання послуг. Відповідальність виконавця за порушення договору про надання послуг. Розірвання договору про надання послуг.

Договір перевезення. Види перевезень та їх правове регулювання. Договір перевезення вантажу: сторони, зміст, укладення та оформлення. Поняття договору перевезення пасажирів та багажу. Правове регулювання договору чартеру (фрахтування). Претензії та позови при перевезеннях. Порядок подання позовів у спорах, пов'язаних з перевезенням у транспорті загального сполучення.

Договір транспортного експедирування. Договір зберігання. Договір доручення. Договір комісії. Поняття договору комісії. Умови договору комісії. Зміст договору комісії. Договір управління майном.

Змістовий модуль 7. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання

Тема 18. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання

Загальна характеристика зобов'язань із спільної діяльності. Види зобов'язань із спільної діяльності та підстави їх виникнення. Поняття договору простого товариства. Сторони та зміст договору простого товариства. Відповідальність учасників за спільними зобов'язаннями. Розподіл прибутку. Виділення долі учасника на вимогу його кредитора. Припинення договору простого товариства. Відмова учасника від подальшої участі в договорі простого товариства та розірвання договору. Відповідальність учасника, щодо якого договір простого товариства припинений.

Поняття та характерні риси недоговірних зобов'язань. Зобов'язання, що виникають з публічної обіцянки винагороди. Право на публічну обіцянку винагороди без оголошення конкурсу. Публічна обіцянка винагороди за результатами конкурсу. Зобов'язання із вчинення дій в майнових інтересах іншої особи без її доручення. Зобов'язання, що виникають внаслідок рятування здоров'я та життя фізичної особи, майна фізичної або юридичної особи. Зобов'язання, що виникають внаслідок створення загрози життю, здоров'ю та майну фізичної особи або майну юридичної особи. Зобов'язання з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Поняття зобов'язань з набуття, збереження майна без достатньої правової підстави. Повернення в натурі безпідставно набутого майна.

Тема 19. Зобов'язання із заподіяння шкоди як особливий вид недоговірних зобов'язань

Поняття і значення зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Елементи зобов'язань, що виникають внаслідок заподіяння шкоди. Підстави та умови деліктної відповідальності. Відповідальність за шкоду, заподіяну незаконними рішеннями, діями чи бездіяльністю органу, що здійснює оперативно-розшукову діяльність, досудове розслідування, прокуратури або суду. Відповідальність за шкоду, заподіяну джерелом підвищеної небезпеки. Особливості відшкодування шкоди, заподіяної малолітніми, неповнолітніми та недієздатними особами. Відшкодуванням шкоди, завданої каліцтвом, іншим ушкодженням здоров'я або смертю

Змістовий модуль 8. Спадкове право як підгалузь цивільного права

Тема 20. Загальна характеристика спадкового права

Спадкове право. Генеза спадкового права. Поняття та значення спадкування. Види спадкування. Склад спадщини. Права та обов'язки особи, які не входять до складу спадщини. Відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Особливості спадкування деяких видів майна. Час відкриття спадщини. Місце відкриття спадщини. Спадкоємці. Право на спадкування. Обов'язки спадкоємців.

Тематика семінарських занять

- Тема 1. Цивільне право як галузь права.
- Тема 2. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права.
- Тема 3. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права.
- Тема 4. Об'єкти цивільних прав.
- Тема 5. Особисті немайнові права.
- Тема 6. Правочини.
- Тема 7. Строки та терміни. Позовна давність.
- Тема 8. Загальні положення про право власності.
- Тема 9. Набуття та припинення права власності.
- Тема 10. Право спільної власності.
- Тема 11. Загальні положення про зобов'язання.
- Тема 12. Забезпечення виконання зобов'язання.
- Тема 13. Цивільно-правовий договір.
- Тема 14. Договори про передачу майна у власність.
- Тема 15. Договори про передачу майна у користування.

Тема 16. Договори про виконання робіт.

Тема 17. Договори про надання послуг.

Тема 18. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання.

Тема 19. Зобов'язання із заподіяння шкоди як особливий вид недоговірних зобов'язань.

Тема 20. Загальна характеристика спадкового права.

Тематика самостійної роботи

Самостійне опрацювання окремих питань в межах тем:

Цивільне право як галузь права. Цивільне законодавство. Цивільні правовідносини. Фізичні особи як суб'єкти цивільного права. Юридичні особи як суб'єкти цивільного права. Держава Україна і територіальні громади, як суб'єкти цивільного права. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права. Здійснення цивільних прав та виконання обов'язків. Захист цивільних прав та інтересів. Правочини. Представництво. Строки та терміни. Позовна давність. Загальні положення про право власності. Підстави набуття та припинення права власності. Право спільної власності. Право власності на землю та на житло. Захист права власності. Речові права на чуже майно. Загальні положення про зобов'язання. Виконання зобов'язання. Забезпечення виконання зобов'язання. Припинення зобов'язання. Відповідальність за порушення зобов'язань. Цивільно-правовий договір. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання. Зобов'язання із заподіяння шкоди, як особливий вид недоговірних зобов'язань. Загальна характеристика спадкового права. Спадкування за заповітом. Спадкування за законом. Здійснення права на спадкування.

8. Система оцінювання та вимоги

Загальна система оцінювання курсу	Оцінювання знань ЗВО здійснюється за 100-бальною шкалою з подальшим переведенням у національну шкалу (шкалу Університету) та шкалу ECTS, відповідно до «Положення про поточне та підсумкове оцінювання знань здобувачів вищої освіти Національного університету “Чернігівська політехніка”» (https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-potochne-ta-pidsumkove-oczinyuvannya-znan-zdobuvachiv-vo.pdf). Система оцінювання знань з навчальної дисципліни «Цивільне право» включає <i>поточний та семестровий контроль знань</i>. У семестрі ЗВО може набрати до 70% підсумкової оцінки за виконання протягом семестру всіх видів робіт і до 30% підсумкової оцінки на екзамені. Якщо здобувач вищої освіти виконав всі види робіт протягом семестру, то він, за бажанням, може залишити набрану кількість балів як підсумкову оцінку і не складати екзамен. Повторне складання екзамену з метою підвищення позитивної оцінки не дозволяється, але у виняткових випадках за погодженням з деканом факультету такий дозвіл може дати ректор Університету. Поточний контроль проводиться шляхом спілкування із здобувачами вищої освіти під час лекцій, семінарських занять, усного та письмового опитувань здобувачів вищої освіти, оцінювання результатів неформальної освіти, оцінювання реферування наукової роботи, виконання самостійної роботи та написання однієї контрольної
---	--

	роботи. Семестровий контроль по закінченню семестру проводиться у формі екзамену відповідно до графіку навчального процесу згідно затвердженого розкладу. Для складання іспиту існують білети. Білети складаються з трьох питань (кожне питання оцінюється максимум у 10 балів). У 9-10 балів оцінюється відповідь на питання, яка є повною, її зміст відповідає сутності поставленого питання, (допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки). 7-8 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але ЗВО допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу; 4-6 бали ЗВО володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення; 1-3 бали ЗВО виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки; 0 балів – ставиться коли відповідь на питання є повністю неправильною. Оцінювання успішності ЗВО під час семестрового контролю вноситься у відомість успішності та навчальну картку здобувача вищої освіти в автоматизованій системі управління – АСУ «ВНЗ».
Вимоги до контрольної роботи, КСР, реферату / індивідуальної роботи тощо.	Критерії оцінки контрольної роботи, виходячи з максимальної кількості балів, передбачених за її виконання: 10-8 балів - відповідь правильна, повна, послідовна, логічна; здобувач вищої освіти впевнено володіє фактичним матеріалом з усього курсу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, чітко орієнтується в матеріалі, аналізує причинно-наслідкові зв'язки; здобувач вищої освіти має навички користування нормативним матеріалом і вміло застосовує його при відповідях; відповідь на теоретичні запитання дає з використанням відповідної термінології, допускаючи при цьому 1-2 незначні помилки з фактичного матеріалу. 7-6 балів - відповідь правильна, послідовна, логічна, але здобувач вищої освіти допускає у викладі окремі незначні пропуски фактичного матеріалу, вміє застосовувати його щодо конкретно поставлених завдань, у деяких випадках нечітко формулює загалом правильні відповіді; орієнтується в матеріалі; здобувач вищої освіти має навички користування нормативним матеріалом. 5-4 бали - здобувач вищої освіти володіє більшою частиною фактичного матеріалу, але викладає його не досить послідовно і логічно, допускає істотні пропуски у відповіді, не досить впевнено орієнтується у нормативній базі, не завжди вміє інтегровано застосовувати набуті знання для аналізу конкретних ситуацій, нечітко, а інколи й невірно формулює основні теоретичні положення та

причинно-наслідкові зв'язки.

3-2 бали - здобувач вищої освіти виявляє незнання більшої частини фактичного матеріалу; відповідь не розкриває поставлених запитань чи завдань; допускає грубі помилки.

1-0 балів - ставиться коли здобувач вищої освіти не виконав відповідного завдання або виконав його повністю неправильно.

Після перевірки контрольної роботи та оголошення її результатів здобувачам вищої освіти надається можливість, при необхідності, оспорити результати контрольної роботи.

Критерії оцінювання КСР:

- «**відмінно**» (А) – якщо виявлено: всебічні, систематизовані, глибокі знання матеріалу; грамотне та логічне викладення інформації; самостійність роботи; наявність не більше 1-2 незначних помилок (через неуважність, обмовки); використання судової практики, наявність висновків у вигляді запропонованих змін до законодавства України;

- «**добре**» (В) – якщо виявлено: повні знання матеріалу; успішне виконання завдань; логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 2-3 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді; правильність виконання практичної частини; наявність висновків;

- «**добре**» (С) – якщо виявлено: достатні знання матеріалу; успішне виконання завдань; певна логічна послідовність; зрозумілість викладеного матеріалу; наявність не більше 3-4 незначних помилок; можлива деяка неповнота відповіді, але без суттєвих помилок;

- «**задовільно**» (D) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу; наявність не більше 1-2 суттєвих помилок; неповна відповідь; наявність висновків;

- «**задовільно**» (Е) – якщо виявлено: не досить повні знання основного матеріалу, наявність не більше 2-3 суттєвих помилок, неповна відповідь, незв'язна її побудова; наявність висновків, що не відтворюють завдання дослідження;

- «**незадовільно**» (FX) – якщо виявлено: відсутність знання або нерозуміння більшої або найбільш суттєвої частини матеріалу; суттєві помилки, які не виправлені; нелогічне викладання матеріалу; недосяжність мети; відсутність висновків або відсутність курсової роботи.

Реферування наукової літератури полягає у самостійному опрацюванні ЗВО наукової літератури (як правило наукової статті), критичному огляді та короткому переказі її змісту, а також наведення найважливіших висновків.

Оцінювання виконання реферування, індивідуальної роботи здійснюється на основі

	наступних критеріїв: оформлення роботи, уміння самостійно працювати з науковими джерелами та нормативно-правовими актами, чітко визначати актуальність досліджуваного питання, на основі проведеного аналізу формулювати власну позицію: - <i>1,5 бали</i> – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки аргументовані і обґрунтовані; <i>1,1-1,4 бали</i> – матеріал викладений логічно і повно, результати дослідження мають практичну і теоретичну цінність, висновки недостатньо аргументовані і обґрунтовані; - <i>0,6-1 бал</i> – матеріал викладений недостатньо повно, індивідуальна робота не достатньо аргументована, обґрунтована та/або не стосується усіх поставлених завдань; - <i>0,5-0 балів</i> – викладений матеріал неповний, індивідуальна робота не є структурованою, висновки поверхневі або відсутні.
Семінарські (практичні) заняття	Усне опитування - включає в себе опитування за будь-яким питанням, винесеним на семінарське заняття (за вибором викладача), відповідь на питання інших ЗВО, відповідь на питання для повторення (з тем, що було вивчено раніше), відповіді на контрольні питання з теми семінарського заняття. Максимальна кількість балів може бути виставлена ЗВО, підготовленим до відповідей на усі питання теми, включаючи питання винесені на самостійне опрацювання. Оцінюючи відповідь, викладач керується такими критеріями, як: 2 бали - повне, послідовне та обґрунтоване викладення матеріалу. Відповідь свідчить про глибоке розуміння питання та його зв'язок з іншими темами та питаннями. 1,6 бали - ЗВО дає правильний, повний виклад змісту підручника і матеріалу, поданого викладачем, але на додаткові контрольні питання, які ставить викладач відповідає не чітко. 1,3 бали - ЗВО виявляє знання і розуміння основного навчального матеріалу, що розглядається, але під час відповіді допускає суттєві помилки і усвідомлює їх тільки після повторної вказівки викладача. Викладає матеріал не послідовно. Відповіді на уточнюючі запитання дає не одразу, не впевнено та не чітко. На додаткові питання викладача не відповідає, або відповідає дуже поверхово. 1 бали – ЗВО у відповіді припускається грубих помилок і не виправляє ці помилки навіть при вказівці на них викладача; поверхово орієнтується в питанні та темі, яка обговорюється на семінарському занятті. 0,5 бал – ЗВО намагається відтворити зміст матеріалу, однак взагалі не розуміє його змісту, зв'язків терміно-понять та їх місця в питанні, що вивчається. 0 балів отримує ЗВО, який відмовляється відповідати на запитання.
Умови допуску до підсумкового контролю	У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою

	навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), (за семестр – 30 балів), то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість. На ліквідацію академічної заборгованості виноситься весь обсяг теоретичного матеріалу, що передбачений робочою програмою навчальної дисципліни «Цивільне право». Академічна заборгованість повинна бути ліквідована до атестації здобувача вищої освіти, а у випадку коли заборгованість виникла з дисципліни, знання, уміння та навички з якої, відповідно до структурно-логічної схеми підготовки фахівця, потрібні для вивчення навчальних дисциплін наступного семестру, то така заборгованість повинна бути ліквідована до початку нового семестру. Академічна заборгованість ліквідується здобувачами вищої освіти протягом наступних семестрів згідно з розкладами ліквідації академічної заборгованості, що затверджуються деканом факультету за поданням відповідних кафедр. Результати ліквідації академічної заборгованості відображаються в ліквідаційній відомості успішності.
--	---

Розподіл балів, які отримують здобувачі вищої освіти

Модуль за тематичним планом дисципліни та форма контролю		Кількість балів
Змістовий модуль 1. Загальні положення цивільного права. Суб'єкти цивільного права		0...9
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	0...6
2	Реферування, індивідуальна робота	0...3
Змістовий модуль 2. Об'єкти цивільних прав. Особисті немайнові права та їх цивільно-правове регулювання. Здійснення цивільних прав та обов'язків		0...12
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	0...8
2	Реферування, індивідуальна робота	0...4
Змістовий модуль 3. Право власності та інші речові права		0...9
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	0...6
2	Реферування, індивідуальна робота	0...3
Змістовий модуль 4. Зобов'язальне право. Цивільно-правова відповідальність		0...6
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи	0...4

	питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	
2	Реферування, індивідуальна робота	0...2
Змістовий модуль 5. Загальні положення про договірні зобов'язання. Договори про передачу майна у власність. Договори про передачу майна у користування		0...9
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	0...6
2	Реферування, індивідуальна робота	0...3
Змістовий модуль 6. Договори про виконання робіт. Договори про надання послуг. Договори про надання фінансових послуг. Договори комерційної концесії		0...6
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	0...4
2	Реферування, індивідуальна робота	0...2
Змістовий модуль 7. Зобов'язання із спільної діяльності. Недоговірні зобов'язання		0...6
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	0...4
2	Реферування, індивідуальна робота	0...2
Змістовий модуль 8. Спадкове право як підгалузь цивільного права		0...3
1	Усна або письмова відповідь на семінарському занятті (включаючи питання самостійного опрацювання, тестові завдання)	0...2
2	Реферування, індивідуальна робота	0...1
Підсумкова контрольна робота		0...10
Усього поточний і проміжний модульний контроль		0...70
Семестровий контроль (екзамен)		0...30
Разом		0...100

Шкала оцінювання результатів навчання

Оцінка в балах	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену (диференційованого заліку), курсового проєкту (роботи), практики, атестації	для заліку
90 – 100	A (відмінно)	відмінно	зараховано
82-89	B (дуже добре)	добре	
75-81	C (добре)		
66-74	D (задовільно)	задовільно	
60-65	E (достатньо)		
0-59	FX (незадовільно)	незадовільно з можливістю повторного складання	незараховано з можливістю повторного складання

9. Політики курсу.

У випадку, якщо ЗВО протягом семестру не виконав у повному обсязі передбачених робочою програмою навчальної дисципліни всіх видів навчальної роботи, має більше 30% пропусків навчальних занять (без поважних причин) від загального обсягу аудиторних годин відповідної навчальної дисципліни або не набрав мінімально необхідну кількість балів (тобто кількість балів, яка сумарно з максимально можливою кількістю балів, які ЗВО може отримати під час семестрового контролю не дозволить отримати підсумкову оцінку «задовільно – Е, 60 балів»), *(за семестр – 30 балів)*, то він не допускається до складання екзамену під час семестрового контролю, але має право ліквідувати академічну заборгованість.

До загальної політики курсу відноситься дотримання принципів відвідування занять у відповідності до затвердженого розкладу, а також вільного відвідування лекційних занять для осіб, які отримали на це дозвіл відповідно до Порядку надання дозволу на вільне відвідування занять здобувачам вищої освіти Національного університету «Чернігівська політехніка». Недопустимі пропуски та запізнення на заняття; користування мобільними пристроями під час заняття в цілях не пов'язаних з навчанням; списування; недотримання строків виконання навчально-наукових завдань тощо. За об'єктивних причин (наприклад, карантин, хвороба, міжнародне стажування) навчання може відбуватись дистанційно за погодженням із деканатом та викладачем, що читає курс.

Загальні засади освітнього процесу в НУ «Чернігівська політехніка» закріплені Положенням про організацію освітнього процесу в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою від 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-organizacziyu-osvitnogo-proczesu.pdf> та Положенням про дистанційне навчання в Національному університеті «Чернігівська політехніка», затв. Вченою радою 31.08.2020 <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-osvitproces/polozhennya-pro-dystanczijne-navchannya.pdf>

Політика користування ноутбуками / смартфонами

Прохання до здобувачів тримати смартфони переведеними у беззвучний режим протягом лекційних та практичних занять, так як дзвінки, переписки та спілкування у соціальних мережах відволікають від проведення занять як викладача, так й інших здобувачів. Ноутбуки, планшети та смартфони не можуть використовуватися в аудиторіях під час занять та під час проведення підсумкового контролю (за виключенням проходження тестового контролю в системі Moodle).

Політика дедлайнів

Усі письмові роботи мають бути виконані вчасно. Про дедлайни в кожному конкретному випадку повідомляється додатково, відповідно до графіку роботи.

За несвоєчасно виконане завдання без поважних причин максимальна кількість балів становить 50% від максимальної кількості балів своєчасно виконаного завдання (своєчасно виконане завдання – це завдання, яке здобувач вищої освіти здав/завантажив/виконав у Moodle до початку проведення наступного практичного заняття або протягом терміну, визначеного НПП, від початку оголошення про необхідність виконання завдання). Виключенням може бути наявність поважних причин несвоєчасної здачі письмових робіт (хвороба, участь в зазначений час в інших видах навчальної, наукової чи організаційної роботи, офіційна робота за фахом тощо). В умовах військового стану через постійні атаки ворога, перебої з електрикою, можливі блекаути кількість знятих балів за порушення термінів подачі письмових робіт на перевірку може бути значно знижена або ж штрафні бали можуть не застосовуватися взагалі.

Політика заохочень та стягнень

За результатами навчальної, наукової або організаційної діяльності здобувачів вищої освіти за курсом їм можуть нараховуватися додаткові бали – до 10 балів, у залежності від вагомості досягнень. Види позанавчальної діяльності, за якими здобувачі вищої освіти заохочуються додатковою кількістю балів: підготовка тез доповідей, наукових публікацій;

участь у студентських конкурсах, олімпіадах, активна участь у роботі юридичної клініки, результати неформальної освіти тощо.

Політика академічної доброчесності

Політика дотримання академічної доброчесності ґрунтується на Кодексі академічної доброчесності Національного університету “Чернігівська політехніка” <https://stu.cn.ua/wp-content/stu-media/normobaza/normdoc/norm-yakist/kodeks-akademichnoyi-dobrochesnosti.pdf>.

Дотримання академічної доброчесності здобувачами освіти передбачає: - самостійне виконання навчальних завдань, завдань поточного та підсумкового контролю результатів навчання (для осіб з особливими освітніми потребами ця вимога застосовується з урахуванням їхніх індивідуальних потреб і можливостей); - посилення на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей; - дотримання норм законодавства про авторське право і суміжні права; - надання достовірної інформації про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації.

Порушення академічної доброчесності здобувачами вищої освіти можуть мати наслідки: - повторне проходження оцінювання (контрольна робота, залік тощо); - повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми; - відрахування з Університету; - позбавлення академічної стипендії.

Правила перезарахування кредитів

Кредити, отримані в інших закладах вищої освіти, а також результати навчання у неформальній та/або інформальній освіті, можуть бути перезараховані викладачем у відповідності до положення [«Порядок визначення академічної різниці та перезарахування навчальних дисциплін у НУ «Чернігівська політехніка»»](#). Визнання результатів навчання у неформальній освіті розповсюджується на окремі змістові модулі (теми) навчальної дисципліни.

10. Рекомендована література.

1. Цивільне право (особлива частина) : навч. посібник / за заг. ред. : Н.М. Процьків, В.М. Никифорова. - Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. 304 с.
2. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. / [О. Є. Аврамова, А. С. Горбенко, Н. О. Горобець та ін.] ; за заг. ред. С. О. Сліпченка, О. Л. Зайцева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2022. 332 с.
3. Цивільне право. Загальна частина : навч. посіб. для підгот. до іспитів та заліків / Є. О. Мічурін. – Вид. 2 ге, перероб. та допов. Харків : Право, 2022. 234 с.
4. Цивільне право. Особлива частина : навч. посіб. / [Аврамова О. Е., Вакулович Е. В., Горбенко А. С. та ін.] ; за заг. ред. Ю. М. Жорнокуя, О. Є. Кухарева ; МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. Харків : ХНУВС, 2023. 420с.
5. Цивільний кодекс України : наук.-практ. коментар : станом на 01 січн. 2023 р. / Харитонов Є. О., Харитонova О. І. та інш. за заг. ред. докт. юрид. наук, проф. Харитонova Є. О., канд. юрид. наук, доц. Калітенко О. М. Київ : Норма права, 2023. 1424 с.
6. Civil law : study guide / A. V. Goncharova, O. M. Reznik. Sumy: Sumy State University, 2019. 76 p.

Інтернет-джерела.

1. Посилання на сторінку дисципліни в системі дистанційного навчання moodle. URL: <https://eln.stu.cn.ua/course/view.php?id=2308>
2. Офіційний сайт Верховної Ради України. URL: <https://www.rada.gov.ua/>
3. Міністерство юстиції України. URL: <https://minjust.gov.ua/>
4. Комунікаційна команда Офісу Віцепрем'єрки з питань європейської та євроатлантичної інтеграції. URL: <https://eu-ua.kmu.gov.ua/>